

PROJEKAT: BALKANSKI POTROŠAČKI MOST

PRVI MONITORING CENA

IZVEŠTAJ za septembar 2013.

Project "Balkan Consumer Bridge"

The project is co-funded by EU through the Bulgaria– Serbia IPA Cross-border Programme

SADRŽAJ

Predmet i cilj istraživanja.....	3
1. Cene proizvoda i usluga.....	4
1.1. Prehrambeni proizvodi – hrana i piće.....	4
1.2. Neprehrambeni proizvodi.....	8
1.3. Cene usluga.....	9
2. Troškovi prevoza i putarine.....	16
3. McDonald's indeks cena.....	11
4. Usluge mobilne telefonije u romingu.....	11
5. Ukupna vrednost korpe dobara.....	11
6. Odnos prosečne zarade i vrednosti korpe proizvoda i usluga – kupovna moć potrošača.....	12
7. Uslovi uvoza robe.....	12
8. Povraćaj poreza na dodatu vrednost-tax free.....	13
Zaključak.....	14
Prilozi.....	16

PREDMET I CILJ ISTRAŽIVANJA

Izveštaj se odnosi na istraživanje prednosti kupovine istih ili uporedivih proizvoda i usluga u prigraničnim područjima Srbije i Bugarske. Cilj je informisanje potrošača iz ovih zemalja o cenama, troškovima puta, carinama, uslovima prenosa robe i povraćaja PDV iz susedne zemlje. Potrošači iz jedne zemlje bi na bazi tih informacija donosili odluke o kupovini robe i usluga u drugoj zemlji. Utvrđivanje isplativosti kupovine dovodi do povećanja mobilnosti ljudi i protoka robe, doprinoseći pospešivanju privredne i kulturne saradnje pograničnih područja Srbije i Bugarske.

Predmet istraživanja su isti ili slični proizvodi dostupni potrošačima u sledećim maloprodajnim objektima: 1) METRO u Sofiji i Nišu, 2) Piccadilly u Sofiji i Maxi u Srbiji i 3) Lidl u Sofiji i DIS u Nišu. Kada su u pitanju usluge, istraživanjem su obuhvaćene cene uporedivih usluga koje se dobijaju kod sličnih pružalaca u Nišu i Sofiji. Skeniranje cena je obavljeno 23. i 24. septembra 2013. godine istovremeno u Sofiji i Nišu korišćenjem kataloga i drugih izvora podataka sa interneta i direktnim popisivanjem cena u navedenim maloprodajnim objektima.

U istraživanju se polazi od pretpostavke da su osnovni motivi za kupovinu dobara i usluga u drugoj zemlji povoljnije cene i manji ukupni izdaci potrošača.

Cene u srpskim dinarima i bugarskim levima su radi uporedivosti preračunate u evre po zvaničnim kursovima na dan 23.9. 2013 i to:

- Kurs dinara: 1 evro = 114,33 dinara
- Kurs bugarskog leva: 1 evro = 1,95583 leva

1. CENE PROIZVODA I USLUGA

1.1. PREHRAMBENI PROIZVODI – HRANA I PIĆE

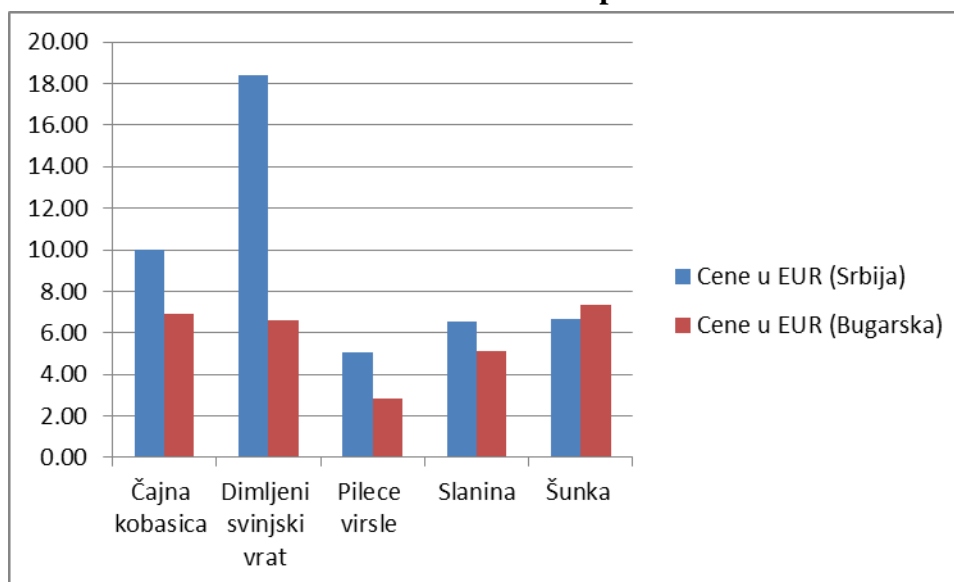
U tabelama i grafikonima su prikazane uporedive prosečne cene proizvoda i usluga do kojih smo došli terenskim monitoringom cena.*

Podaci prikazani u Tabeli 1. pokazuju da su izdaci za nabavku korpe suhomesnatih proizvoda u Sofiji manji u proseku za 17.91 evro (ili 2047.65 RSD).

Tabela 1. Cene suhomesnatih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj

Suhomesnati proizvodi	količina	Srbija* (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Čajna kobasica (Zlatiborac*)	1kg	10.02	6.89
Dimljeni svinjski vrat (Zlatiborac*)	1kg	18.41	6.62
Pileće viršle (Carnex*)	1kg	5.04	2.83
Slanina	1kg	6.55	5.10
Šunka (stišljena Carnex*)	1kg	6.66	7.33
Ukupno:		46.68	28.77

Grafikon 1. Suhomesnati proizvodi

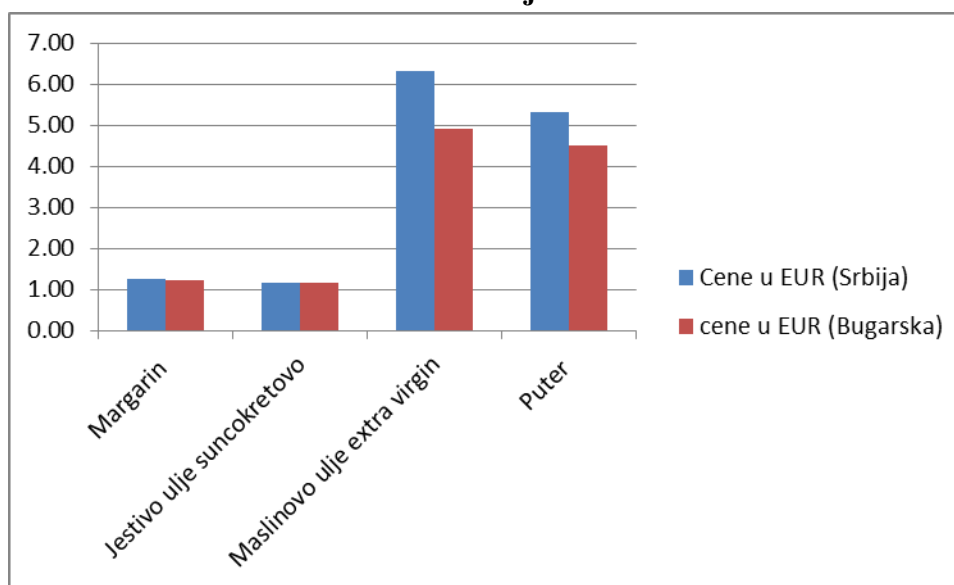
* Napomena: Ukoliko pored proizvoda ne stoji * znači da isti proizvod postoji i u Srbiji i u Bugarskoj. Zvezdica * pored proizvoda označava da proizvod postoji u Srbiji, a da je u Bugarskoj posmatran uporediv, sličan proizvod drugog proizvođača.

Gotovo svaki proizvod iz kategorija suhomesnati proizvodi i ulja i masti je jeftiniji u Sofiji nego u Nišu. Kupovina određenih proizvoda obuhvaćenih kategorijom ulja i masti biće povoljnija u Sofiji za 2.27 evra (ili oko 260 RSD).

Tabela 2. Cene ulja i masti u Srbiji i Bugarskoj

Ulja i masti	količina	Srbija* (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Ulje suncokretovo	1 l	1.15	1.15
Ulje maslinovo extra virgin	1 l	6,32	4,90
Margarin (Dobro jutro, žuti*)	0,5 kg	1.25	1.22
Puter (Meggler)	0,5 kg	5.31	4.49
Ukupno:		14.03	11.76

Grafikon 2. Ulja i masti

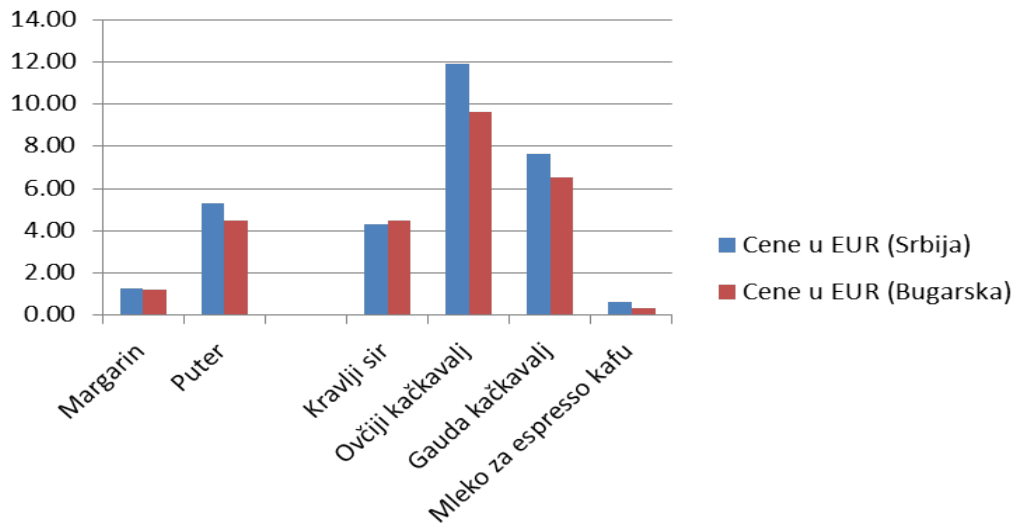

U Sofiji se takođe povoljnije mogu kupiti i mlečni proizvodi pri čemu je razlika u ceni uporedivih mlečnih proizvoda obuhvaćenih analizom 3.6 evra tj. oko 412 RSD.

Tabela 3. Cene mlečnih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj

Mlečni proizvodi	količina	Srbija* (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Kravlji sir (President Somborska feta*)	1 kg	4.33	4.49
Ovčiji kačkavalj (Balkan)	1 kg	11.90	9.60
Gauda kačkavalj	1 kg	7.63	6.50
Mleko za espresso kafu (Meggle, Aro)	75 g	0.65	0.32
Ukupno:		24.51	20.91

Grafikon 3. Mlečni proizvodi

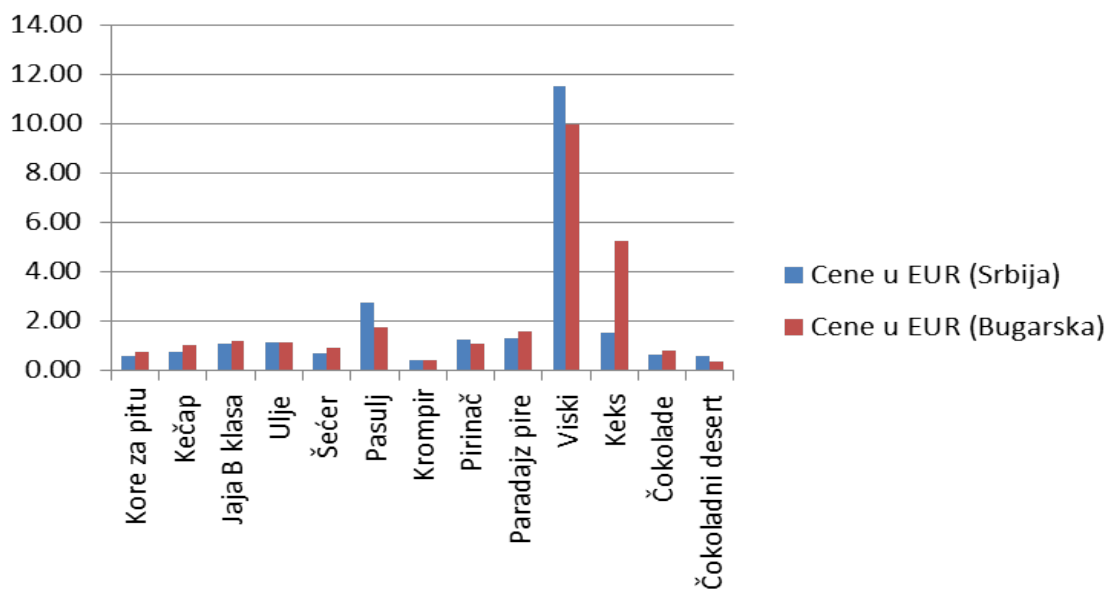

Na osnovu podataka u Tabeli 4. može se videti da je i proizvode iz kategorije ostali prehrambeni artikli isplatljivlje kupiti u Sofiji jer će se pritom ostavriti neznatna ušteda u iznosu od 130 RSD ili 1.14 evra.

Tabela 4. Cene ostalih prehrambenih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj

Ostali prehrambeni proizvodi	količina	Srbija* (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Kore za pitu	1 kom	0.62	0.76
Kečap (Polimark, blagi*)	0,5 l	0.79	1.05
Jaja B klasa (B klase)	10 kom	1.10	1.22
Šećer (Sunoko*)	1 kg	0.71	0.95
Pasulj (na merenje)	1 kg	2.74	1.75
Krompir	1 kg	0.45	0.41
Pirinač (C, zeleno pakovanje*)	1 kg	1.25	1.11
Paradajz pire (Nectar Tomatelo*)	1 kg	1.33	1.61
Viski (Ballantines)	0,7 l	11.51	9.98
Keks (Plazma)	1 kg	4.62	5.25
Čokolade (Milka, obična)	90 g	0.66	0.79
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom	0.61	0.39
Ukupno:		26.41	25.27

Grafikon 4. Ostali prehrambeni proizvodi

Najveća razlika u cenama postoji kod sledećih proizvoda: dimljeni svinjski vrat, slanina i ovčiji kačkavalj.

1.2. NEPREHRAMBENI PROIZVODI

Najveća razlika u cenama potrebnim za nabavku proizvoda je kod neprehrambenih artikala. Za potrošače je isplativije da neprehrambene proizvode kupuju u Sofiji. (Podaci prikazani u Tabeli 5. pokazuju da će izdaci biti manji za 118 evra ili 13490 RSD ili procentualno 16.6% manji).

Tabela 5. Cene neprehrambenih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj

Neprehrambeni artikli	količina	Srbija* (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Omekšivač (Lenor)	1 l	2.04	2.76
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	5.72	8.38
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Calgonit, Somat)	1 kg	11.84	11.86
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	33.74	25.56
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	16.92	7.97
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	19.94	12.27
Muške čarape (Pompea)	1 kom	2.94	1.53
Pamučne gaće (Pompea)	1 kom	5.45	4.90
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	5.25	4.29
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	4.19	6.13
Montažni bazeni (Inteks 4*2)	1 kom	253.56	183.45
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	314,88	281.62
CD diskovi (Verbatim)	10 kom	1.84	1.53
DVD diskovi (Verbatim)	10 kom	2.45	2.33
Šerpa (5l) (Metalac*)	1 kom	24.93	20.24
Tiganj (26 cm) (Metalac*)	1 kom	5.13	17.36
Ukupno:		710.20	592.19

U kategoriji neprehrambeni artikli najveća razlika u cenama uočena je kod tehničke robe.

1.3. CENE USLUGA

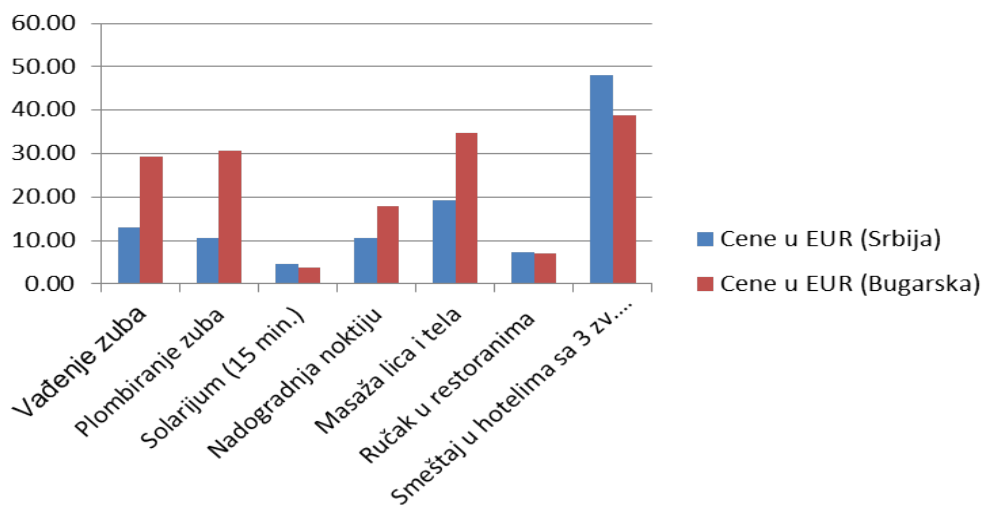
Komparativna analiza cena uporedivih usluga koje se dobijaju kod sličnih pružalaca u Nišu i Sofiji. pokazala je da je korišćenje istih povoljnije u Srbiji nego u Bugarskoj. Na primer, identične usluge zubara i usluge kozmetičara jeftinije su u Srbiji u odnosu na iste u Bugarskoj. Za vađenje ili plombiranje zuba u Srbiji potrebno je izdvojiti od dva do tri puta manje novca nego u Bugarskoj. Slično je i sa kozmetičarskim uslugama.

Tabela 7. Cene određenih usluga u Srbiji i Bugarskoj

Usluge	Srbija* (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Vađenje zuba	13.12	29.40
Plombiranje zuba	10.50	30.68
Solarijum (15 min.)	4.59	3.76
Nadogradnja noktiju	10.50	17.90
Masaža lica i tela	19.24	34.77
Ručak u restoranima (šopska salata, 1 lozova rakija, 10 ćevapa, 1l vode)	7.17	7.16
Smeštaj u hotelu sa 3 zvezdice (nocenje + doručak)	48.11	38.86
Ukupno:	113.22	162.51

Razlika u izdacima potrebnim za korišćenje navedenih usluga iznosi blizu 50 evra ili oko 5635 RSD (što je procentualno 43,5%).

Grafikon 5. Usluge

Na osnovu Grafikona 5. može se videti da razlike u izdacima za ugostiteljske usluga gotovo i da ne postoje. Prosečan ručak u restoranu će korisnika ove usluge koštati oko 7.17 evra i u Nišu i u Sofiji. Što se tiče usluge noćenja u hotelima sa 3 zvezdice, one su jeftinije u Sofiji za nešto manje od 10 evra.

2. TROŠKOVI PREVOZA I PUTARINE

U potrazi za povoljnijom kupovinom svakodnevno se vrše migracije i prelazi se i više desetina kilometara. Svi troškovi koji prate tu kupovinu moraju se uključiti u analizu, kako bi se stvorila što jasnija slika o razlozima zbog kojih se stanovništvo istočne Srbije i zapadne Bugarske odlučuje na kupovinu u susednoj zemlji. Ukoliko potrošači putuju automobilom, očekuju ih troškovi puta na relaciji Niš-Sofija-Niš (ili Sofija-Niš-Sofija) koja iznosi 320 km u oba smera. Cena litra goriva u Srbiji je po kategorijama: a) benzin 148,90 dinara, b) dizel 150,90 dinara, c) TNG 83,9 dinara. U Bugarskoj cene litra benzina je u rasponu 2,58-2,73 leva, dizela 2,58-2,60 leva, a TNG 1,36-1,38 leva. Građani Srbije u Bugarskoj plaćaju putarinu u iznosu 10 leva (5 evra). Vinjeta se kupuje na granici. Građani Bugarske ne plaćaju putarinu za put do Niša.

Prilikom prvog terenskog istraživanja za izračunavanje troškova puta korišćen je prevoz putničkim vozilom koje troši 8l dizel goriva na 100 km. Transportni troškovi za građane Srbije su iznosili 4323 RSD (37.8 evra), što obuhvata 25 litara goriva i vinjetu. Za potrošače iz Bugarske troškovi puta na relaciji Sofija-Nis-Sofija iznose 64,5 leva (33 evra).

Cena autobuske karte na relaciji Niš-Sofija je 1350 dinara (11,8 evra), a iz Sofije do Niša 24 leva (12,3 evra).

Tabela 6. Cene prevoza između Niša i Sofije

	Iz Srbije u Bugarsku (cena u eur.)	Iz Bugarske u Srbiju (cen u eur.)
Benzin 95 oktana, 1l	1,30	1,40
Euro dizel, 1l	1,32	1,33
TNG, 1l	0,73	0,7
Putarina u Bugarskoj, vinjeta, vaznost 1 nedelja	-	5
Prevoz automobilom, dizel, 320km + putarina (vinjeta) za 1 nedelju	37,81	33,0
Prevoz autobusom, jedan smer Niš- Sofija (Sofija-Niš)	11,81	12,3

3. McDONALD'S INDEKS CENA

Jedan od indikatora kupovne moći stanovništva je cena proizvoda u restoranima McDonald's. U Nišu osnovni hamburger u restoranu (ista cena i za mali pomfrit, coca cola 0,25l, sladoled, krofna) košta 100 dinara ili 0,87 evra, dok se isti proizvodi u Sofiji kupuju za 1 lev ili 0,51 evro.

4. USLUGE MOBILNE TELEFONIJE U ROMINGU

Potrošači iz Srbije plaćaju korišćenje mobilne telefonije u Bugarskoj po sledećoj tarifi (za korisnike Telenor mreže-TravelSure roming tarifa): odlazni pozivi 130 dinara (1,12 evra) po minuti, dolazni pozivi 50 dinara (0,43 evra) po minuti, SMS 30 dinara (0,26 evra).

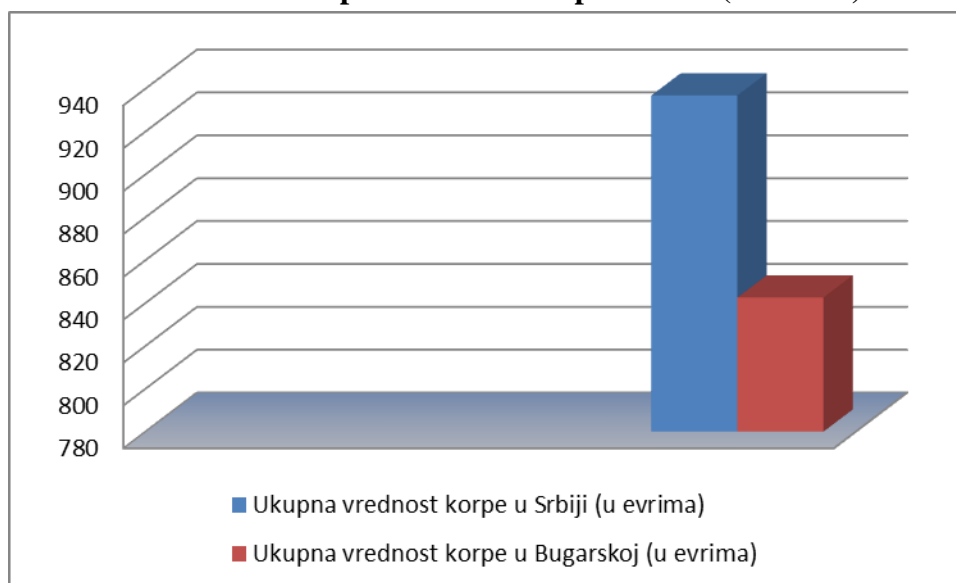
Za bugarske potrošače cena 1 minuta razgovora u mreži Vivacom dok su u romingu u Srbiji (i drugim balkanskim državama) je: za odlazne pozive 2,59 leva (1,32 evra), za dolazne pozive 0,99 leva (0,5 evra), a za jednu SMS 0,59 leva (0,30 evra)

Zbog potencijalno visokih troškova, potrošačima se preporučuje detaljno informisanje o tarifama, uključujući i korišćenje podataka sa interneta dok su u romingu.

5. UKUPNA VREDNOST KORPE DOBARA I USLUGA

Ukupna vrednost korpe za nabavku željenih proizvoda i usluga u Srbiji (bez transportnih troškova, troškova carine, troškova smeštaja i telekomunikacije) iznosi **936.82 evra**, dok je vrednost posmatrane korpe u Bugarskoj manja za 10% (94 evra) i iznosi **842.56 evra**.

Grafikon 6. Ukupna vrednost korpe dobara (u evrima)

Kada se ukupnoj vrednosti korpe za nabavku željenih dobara u Nišu (Srbiji) i Sofiji (Bugarskoj) dodaju troškovi prevoza (koji u Srbiji iznose 37.8 evra, a u Bugarskoj 33.00 evra), troškovi carina i oduzme povraćaj PDV-a u % na vrednost iz overenog obrasca, dobija se iznos ukupnih troškova (izdataka) za nabavku dobara koji su najčešći predmet uvoza i prekogranične razmene.

6. ODNOS PROSEČNE ZARADE I VREDNOSTI KORPE PROIZVODA I USLUGA – KUPOVNA MOĆ POTROŠAČA-

1) Kupovna moć stanovnika Srbije

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u septembru 2013. godine u Republici Srbiji iznosila je 42866 dinara (375 evra). Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u septembru 2013. godine za Region Južne i Istočne Srbije iznosila je 36465 dinara (319 evra). **To praktično znači da su potrebne 2.5 prosečne zarade na republičkom nivou ili gotovo 3 prosečne zarade u Regionu Južne i Istočne Srbije za nabavku posmatrane korpe proizvoda i usluga u Srbiji.**

Prema najnovijim podacima Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje prosečna penzija u Republici Srbiji u avgustu 2013 iznosila je 24025 dinara (210 evra). ***U Srbiji su za kupovinu proizvoda i usluga iz korpe proizvoda i usluga potrebne 4.46 prosečne penzije.***

2) Kupovna moć stanovnika Bugarske

Prema podacima Nacionalnog statističkog instituta i Nacionalnog instituta za socijalnu zaštitu Bugarske, prosečna zarada u Bugarskoj za posmatrani period iznosila je 799 BGN (408.5 evra). ***To znači da su potrebne 2 prosečne plate za kupovinu obuhvaćene korpe proizvoda i usluga u Bugarskoj.*** Prosečna penzija za analizirani period je iznosila 298 BGN (152 evra) što znači da su ***za kupovinu proizvoda i usluga iz korpe proizvoda u Bugarskoj potrebne 2.8 prosečne penzije.***

7. USLOVI UVOZA ROBE

a) Carinski propisi u Republici Srbiji

Troškovi carina se moraju uključiti u analizu pošto se radi o prenosu robe preko granice. S obzirom da su dobra namenjena ličnoj potrošnji, a ne daljoj prodaji, moguće je ostvariti oslobođenja plaćanja carina. U suprotnom, ukoliko se pređe dozvoljeni limit vrednosti uvezenih proizvoda, uključuju se i izdaci koji se odnose na carinske troškove.

Po čl. 216 st.1 t.1 Carinskog zakona Srbije, domaći putnici oslobođeni su plaćanja carina na predmete koji služe njihovim ličnim potrebama za vreme putovanja, tj. na lični prtljag. Po čl. 216 st.1 t.2 Carinskog zakona, domaći putnici oslobođeni su plaćanja carina na predmete koje nose sa sobom, a nisu namenjeni daljoj prodaji i ne prelaze 100 evra po putniku. Takođe, ako je roba koja se unosi u zemlju veće vrednosti od 100 evra, naplaćuje se carina po stopi od 10% na celokupnu vrednost robe.

b) Carinski propisi u Republici Bugarskoj

Na osnovu propisa u Bugarskoj, obračunava se carina po stopi od 5% na pojedinačne vrednosti uvezene robe ako roba koja se uvozi ima vrednost veću od 100 evra. Kada ukupna vrednost dva ili više predmeta u vlasništvu jednog putnika premašuje 100 evra, bescarinski uvoz dozvoljen je samo za one stvari čiji zbir pojedinačnih vrednosti ne prelazi 100 evra.

8. POVRAĆAJ POREZA NA DODATU VREDNOST (TAX FREE)

Porez na dodatu vrednost se plaća na celokupnu vrednost dobara koji su obuhvaćeni korpom, uključujući i troškove carina i druge uvozne dažbine. Prema važećim propisima u Srbiji osnovna stopa iznosi 20%, a posebna stopa 8%. U Bugarskoj osnovna stopa iznosi 20%, a posebna stopa 7%.

a) Povraćaj PDV za robu namenjenu izvozu iz Srbije u Bugarsku

U skladu sa odredbama Zakona o porezu na dodatu vrednost u Srbiji, pravo na refakciju poreza na dodatu vrednost imaju strani državljani koji iznose kupljena dobra u vrednosti preko 150 evra (uključujući PDV), u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije, i ukoliko ta dobra iznose u roku od tri kalendarska meseca od dana kupovine. Povraćaj PDV-a ostvaruje se samo uz popunjen REF 4 obrazac, kao i na osnovu priloženih originalnih računa za kupljenu robu.

Anketiranjem carinika na graničnom prelazu Dimitrovgrad, bugarski građani overavaju obrasce za sledeću izvezenu robu: skuplja garderoba, satovi, nakit, prenosivi računari, bicikle. Taj promet nije značajan, budući da se mesečno overi 5-8 obrazaca.

b) Povraćaj PDV za robu namenjenu izvozu iz Bugarske u Srbiju

Najniži iznos kao osnova za povraćaj PDV-a u Bugarskoj zavisi od trgovine i kreće se u rasponu od 250 do 300 leva. Poseban obrazac o kupovini robe za izvoz sa fakturom se dobija na mestu kupovine. Ta potvrda se overava na granici od strane bugarske carine. Nakon unosa robe u zemlju, iznos naveden u tom obrascu se može podići na mestima naznačenim na obrascu. Potrošači mogu očekivati povraćaj u neto iznosu od 10% do 16% vrednosti izvezene robe (uključujući PDV) na bazi prethodno overenih dokumenata.

Prema podacima dobijenih od bugarskih carinika, potrošači iz Srbije najčešće prijavljuju izvoz tehničke i prehrambene robe, obuću i odeću.

ZAKLJUČAK

Isplativost kupovine konkretnih proizvoda i usluga samo su jedan od razloga za unapređenje prekogranične saradnje Srbije i Bugarske. Istraživanjem smo potrošačima učinili dostupnim informacije o isplativosti kupovine proizvoda koji su obuhvaćeni korpom proizvoda. Cene u tabelama i grafikonima su utvrđene na bazi prosečnih cena u objektima u Nišu i u Sofiji.

Na osnovu prosečnih cena za svaku kategoriju proizvoda može se reći da stanovnici Srbije najčešće odlaze u Bugarsku radi kupovine suhomesnatih proizvoda, mlečnih proizvoda (na primer sira) i tehničkih proizvoda (poput LCD televizora). Bugarski državljani dolaze u Srbiju po ulje, šećer, neprehrambene artikle (kao što su prašak za veš i omekšivač), ali i radi korišćenja određenih tipova usluga (kao što su usluge zubara i kozmetičara) ili radi posete hotelima i restoranima.

Ukupna vrednost korpe za nabavku željenih proizvoda i usluga u Srbiji iznosi **936.82** evra, dok je vrednost posmatrane korpe u Bugarskoj manja za oko 10% (94 evra) i iznosi **842.56** evra.

Kada se ukupnoj vrednosti korpe za nabavku željenih dobara u Nišu (Srbiji) i Sofiji (Bugarskoj) dodaju troškovi prevoza (koji u Srbiji iznose 37.8 evra, a u Bugarskoj 33.00 evra), troškovi carina (% od vrednosti robe iznad 100 evra po osobi, carinska stopa u Srbiji iznosi 10%, a u Bugarskoj 5%) i oduzme povraćaj PDV-a u % na vrednost iz overenog obrasca, dobija se iznos ukupnih troškova (izdataka) za nabavku dobara koji su najčešći predmet uvoza i prekogranične razmene.

Istraživanjem su obuhvaćeni proizvodi i usluge u redovnoj prodaji i nisu na posebnim akcijskim ponudama. Da su kupac i zadovoljenje njegovih potreba u fokusu trgovinskih kompanija pokazuju specijalne ponude i programi za kupce. Potrošačima stoje na raspolaganju nedeljne akcije, promocije, kataloške ponude i niz pogodnosti koje pružaju trgovinske kompanije.

Korisne adrese za dodatno informisanje:

<http://www.metro.rs/public/home>

<http://www.metro.bg/public/home>

<http://www.maxi.rs/code/navigate.php?Id=1>

<http://www.piccadilly.bg/profile.php>

<http://www.dismarket.rs/pocetna.php?format=plus&sifoj=52000>

http://www.lidl.bg/cps/rde/xchg/lidl_bg

<http://www.BGraspisanie.com>

PRILOG

U prilogu su date tabele sa detaljnim pregledom cena iz odabrane korpe dobara i usluga po maloprodajnim objektima i gradovima.

Tabela 1. Prosečne cene proizvoda i usluga u Srbiji i Bugarskoj (u evrima)

Proizvod / Usluga	Količina	Cena u EUR (Srbija)	Cena u EUR (Bugarska)
1. Suhomesnati proizvodi		46.68	28.77
Čajna kobasica	1 kg	10.02	6.89
Dimljeni svinjski vrat	1 kg	18.41	6.62
Pileće viršle	1 kg	5.04	2.83
Slanina	1 kg	6.55	5.10
Šunka	1 kg	6.66	7.33
2. Ulja i masti		14.02	11.76
Jestivo ulje suncekretovo	1 l	1.25	1,25
Maslinovo ulje extra virgin	1 l	6,32	4,90
Margarin	0,5 kg	1.25	1.22
Puter	0,5 kg	5.31	4.49
3. Mlečni proizvodi		24.51	20.91
Kravlji sir	1 kg	4.33	4.49
Ovčiji kačkavalj	1 kg	11.90	9.60
Gauda kačkavalj	1 kg	7.63	6.50
Mleko za espresso kafu	75 g	0.65	0.32
4. Ostali prehrambeni proizvodi		27.56	26.42
Kore za pitu	1 kom	0.62	0.76
Kečap	0,5 l	0.79	1.05
Jaja B klasa (B kalse)	10 kom	1.10	1.22
Ulje suncokretovo	1 l	1.15	1.15
Šećer	1 kg	0.71	0.95
Pasulj	1 kg	2.74	1.75
Krompir	1 kg	0.45	0.41
Pirinač	1 kg	1.25	1.11

Paradajz pire	1 kg	1.33	1.61
Viski (Ballantaines)	0,7 l	11.51	9.98
Keks (Petit Beure classic, SL)	1 kg	1.53	5.25
Čokolade (Milka, obična)	90 g	0.66	0.79
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom	0.61	0.39
5. Neprehrambeni artikli		710.83	592.19
Omekšivač (Lenor)	1 l	2.04	2.76
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	5.72	8.38
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Calgonit Finish)	1 kg	11.84	11.86
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	33.74	25.56
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	16.92	7.97
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	19.94	12.27
Muške čarape (Pompea)	1 kom	2.94	1.53
Pamučne gaće (Pompea)	1 kom	5.45	4.90
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	5.25	4.29
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	4.19	6.13
Montažni bazeni (Inteks 4*2)	1 kom	253.56	183.45
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	408.08	281.62
CD diskovi (Verbatim)	10 kom	1.84	1.53
DVD diskovi (Verbatim)	10 kom	2.45	2.33
Šerpa (5l)	1 kom	24.93	20.24
Tiganj (26cm)	1 kom	5.13	17.36
6. Usluge		113.22	162.51
6.1. Zubarske usluge			
Vađenje zuba		13.12	29.40
Plombiranje zuba		10.50	30.68
6.2. Usluge kozmetičara			
Solarijum (15 min.)		4.59	3.76
Nadogradnja noktiju		10.50	17.90
Masaža lica i tela		19.24	34.77
6.3. Ručak u restoranima (šopska salata, 1 lozova rakija, 10 čevapa, 1l vode)		7.17	7.16
6.4. Smeštaj u hotelima sa 3 zv. (noćenje+dorucak)		48.11	38.86
UKUPNA VREDNOST KORPE ŽELJENIH PROIZVODA I USLUGA:		936.82	842.56
+ transportni troškovi:		37,81	33,0

+ troškovi carina, % od vrednosti robe iznad 100 evra po osobi		10%	5%
- Povraćaj PDV-a u % na vrednost iz overenog obrasca		oko 15%	12% - 16%

Tabela 2. Prosečne cene proizvoda i usluga u Srbiji (u dinarima) i Bugarskoj (u levovima)

Proizvod / Usluga	Količina	Srbija - cene u dinarima	Bugarska - cene u levovima
1. Suhomesnati proizvodi		PROSEK	PROSEK
Čajna kobasica	1 kg	1145.13	13.485
Dimljeni svinjski vrat	1 kg	2104.9	12.945
Pileće viršle	1 kg	576.67	5.53
Slanina	1 kg	749	9.97
Šunka	1 kg	761.255	14.345
2. Ulja i masti			
Jestivo ulje suncekretovo	1 l	142.59	2.39
Maslinovo ulje extra virgin	1 l	131.59	2.25
Margarin	0,5 kg	723	9.59
Puter	0,5 kg	606.725	8.78
3. Mlečni proizvodi			
Kravlji sir	1 kg	495.12	8.775

Ovčiji kačkavalj	1 kg	1359.97	18.78
Gauda kačkavalj	1 kg	872.0567	12.71667
Mleko za espresso kafu	75 g	74.69	0.616667
4. Ostali prehrambeni proizvodi			
Kore za pitu	1 kom	70.83333	1.476667
Kečap	0,5 l	90.23333	2.053333
Jaja B klasa (B kalse)	10 kom	126.09	2.38
Ulje suncokretovo	1 l	131.86	2.246667
Šećer	1 kg	81.65667	1.853333
Pasulj	1 kg	313.5233	3.43
Krompir	1 kg	51.99	0.8
Pirinač	1 kg	142.66	2.176667
Paradajz pire	1 kg	152.59	3.156667
Viski (Ballantines)	0,7 l	1315.795	19.52667
Keks (Petit Beure classic, SL)	1 kg	528.3	10.26
Čokolade (Milka, obična)	90 g	75.72667	1.55
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom	69.36	0.76
5. Neprehrambeni artikli			
Omekšivač (Lenor)	1 l	233.49	5.406667
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	653.6567	16.39
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Calgonit Finish)	1 kg	1354	23.2
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	3857.99	49.99
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	1934.99	15.59

Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	2279.99	23.99
Muške čarape (Pompea)	1 kom	335.9	2.99
Pamučne gaće (Pompea)	1 kom	623.55	9.59
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	599.99	8.39
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastič)	1 kom	478.8	11.99
Montažni bazeni (Inteks 4*2)	1 kom	28990	358.8
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	36000	550.8
CD diskovi (Verbatim)	10 kom	210	3
DVD diskovi (Verbatim)	10 kom	280	4.56
Šerpa (5l)	1 kom	2849.99	39.59
Tiganj (26cm)	1 kom	586.49	33.95

Tabela 3. Prosečne cene proizvoda i usluga u maloprodajnim objektima u Srbiji i u Bugarskoj

Proizvod / Usluga	Količina	Maloprodajni objekti u Srbiji (cene u dinarima)			Maloprodajni objekti u Bugarskoj (cene u levovima)		
		METRO	MAXI	DIS	METRO	PICCADILLY	LIDL
1. Suhomesnati proizvodi							
Čajna kobasica	1 kg	1161.26		1129	15.3	14.9	12.07
Dimljeni svinjski vrat	1 kg	2159.9		2049.9	11.22	12.9	12.99
Pileće viršle	1 kg	548.73	634.99	546.29	5.08	7.47	3.59
Slanina	1 kg			749	8.99	9.99	9.95
Šunka	1 kg	771.11		751.4	6.49	15.9	12.79
2. Ulja i masti							
Jestivo ulje sunceketovo	1 l	130.79	152.99	143.99	2.53	1.99	2.79
Maslinovo ulje extra virgin	1 l				2.25		
Margarin	0,5 kg			723	9.59		
Puter	0,5 kg	575.98		637.47	6.6	11.6	5.96
3. Mlečni proizvodi							
Kravlji sir	1 kg	534.7		455.54	9.59	11.06	6.49
Ovčiji kačkavalj	1 kg	1359.97			16.31	20.93	16.63
Gauda kačkavalj	1 kg	919.19	834.99	861.99	13.98	11.94	12.23
Mleko za espresso kafu	75 g	86.39	62.99		0.6	0.55	0.7
4. Ostali prehrambeni proizvodi							

Kore za pitu	1 kom	66.52	99.99	45.99	1.45	1.59	1.39
Kečap	0,5 l	90.72	94.99	84.99	1.43	2.14	2.59
Jaja B klasa (B kalse)	10 kom	113.29	157.99	106.99	2.2	2.29	2.65
Ulje suncokretovo	1 l	129.6	132.99	132.99	2.2	2.39	2.15
Šećer	1 kg	76.99	85.99	81.99	1.72	1.65	2.19
Pasulj	1 kg	237.59	449.99	252.99	1.88	4.92	3.49
Krompir	1 kg	75.99	34.99	44.99	0.71	0.8	0.89
Pirinač	1 kg	145	110.99	171.99	2.08	2.4	2.05
Paradajz pire	1 kg	145.79	164.99	146.99	3.06	2.27	4.14
Viski (Ballantines)	0,7 l	1347.6		1283.99	15.98	20.71	21.89
Keks (Petit Beure classic, SL)	1 kg	528.3		528.3	10.35	11.27	9.16
Čokolade (Milka, obična)	90 g	73.19	84.99	69	1.29	1.67	1.69
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom		69.36		0.7	0.79	0.79
5. Nепrehrambeni artikli							
Omekšivač (Lenor)	1 l	221.99		244.99	3.95	4.49	7.78
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	587.99	599.99	772.99	13.43	19.35	
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Calgonit Finish)	1 kg	1354			23.2		
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	3857.99			49.99		
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	1934.99			15.59		
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	2279.99			23.99		
Muške čarape (Pompea)	1 kom	335.9			2.99		

Pamučne gaće (Pompea)	1 kom	623.55			9.59		
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	599.99			8.39		
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	478.8			11.99		
Montažni bazeni (Inteks 4*2)	1 kom	28990			358.8		
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	36000			550.8		
CD diskovi (Verbatim)	10 kom	210			3		
DVD diskovi (Verbatim)	10 kom	280			4.56		
Šerpa (5l)	1 kom	2999.99	2699.99		39.59		
Tiganj (26cm)	1 kom	583.99		588.99	33.95		